

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

2 martie 2010*

În cauzele conexate C-175/08, C-176/08, C-178/08 și C-179/08,

având ca obiect cereri de pronunțare a unor hotărâri preliminare formulate în temeiul articolelor 68 CE și 234 CE de Bundesverwaltungsgericht (Germania), prin deciziile din 7 februarie 2008 și din 31 martie 2008, primite de Curte la 29 aprilie 2008, în procedurile

Aydin Salahadin Abdulla (C-175/08),

Kamil Hasan (C-176/08),

Ahmed Adem,

Hamrin Mosa Rashi (C-178/08),

Dler Jamal (C-179/08)

* Limba de procedură: germana.

împotriva

Bundesrepublik Deutschland,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnii K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, doamnele R. Silva de Lapuerta și P. Lindh, președinți de cameră, domnii C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Schiemann, P. Kūris, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen (raportor), T. von Danwitz și A. Arabadjiev, judecători,

avocat general: domnul J. Mazák,
grefier: domnul K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 2 iunie 2009,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru domnul Salahadin Abdulla, de A. Lex, Rechtsanwältin;

— pentru domnul Hasan și domnul Jamal, de T. Grüner, Rechtsanwalt;

- pentru domnul Adem și doamna Mosa Rashi, de C. Heidemann, Rechtsanwalt;
- pentru guvernul german, de domnii M. Lumma, C. Blaschke și N. Graf Vitzthum, în calitate de agenți;
- pentru guvernul italian, de doamna I. Bruni, în calitate de agent, asistată de domnul G. Albenzio, avvocato dello Stato;
- pentru guvernul cipriot, de domnul D. Lysandrou, în calitate de agent;
- pentru guvernul Regatului Unit, de doamna V. Jackson, în calitate de agent, asistată de domnul T. Ward, barrister;
- pentru Comisia Comunităților Europene, de doamna M. Condou-Durande, precum și de domnii F. Erlbacher și F. Hoffmeister, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 15 septembrie 2009,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererile de pronunțare a unor hotărâri preliminare privesc interpretarea articolului 11 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2004/83/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind standardele minime referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională și referitoare la conținutul protecției acordate (JO L 304, p. 12, rectificare în JO 2005, L 204, p. 24, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 52, denumită în continuare „directiva”) coroborat cu articolul 2 litera (c) din aceeași directivă.
- 2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul unor litigii între domnul Salahadin Abdulla, domnul Hasan, domnul Adem și soția sa, doamna Mosa Rashi, precum și domnul Jamal (denumiți în continuare, împreună, „reclamanții din acțiunile principale”), resortisanți irakieni, pe de o parte, și Bundesrepublik Deutschland (Republica Federală Germania), pe de altă parte, reprezentată de Bundesministerium des Innern (Ministerul Federal de Interne), acesta fiind reprezentat, la rândul său, de Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Oficiul Federal al Migrației și al Refugiaților, denumit în continuare „Bundesamt”), având ca obiect revocarea de către acesta din urmă a statutului lor de refugiat.

Cadrul juridic

Convenția privind statutul refugiaților

- 3 Convenția privind statutul refugiaților, încheiată la Geneva la 28 iulie 1951 [*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 189, p. 150, nr. 2545 (1954)], a intrat în vigoare la

22 aprilie 1954. Aceasta a fost completată prin Protocolul privind statutul refugiaților din 31 ianuarie 1967, intrat în vigoare la 4 octombrie 1967 (denumită în continuare „Convenția de la Geneva”).

- 4 În temeiul articolului 1 secțiunea A paragraful (2) din Convenția de la Geneva, termenul „refugiat” este aplicabil oricărei persoane care, „în urma unor temeri justificate de a fi persecutată datorită rasei, religiei, naționalității, apartenenței la un anumit grup social sau opiniilor sale politice, se află în afara țării a cărei cetățenie o are și care nu poate sau, datorită respectivei temeri, nu dorește protecția acestei țări; sau orice apatrid ce se află în afara țării în care avea reședința obișnuită, care nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să se întoarcă în respectiva țară”.
- 5 Articolul 1 secțiunea C paragraful (5) din convenția menționată prevede:

„Această convenție va înceta să fie aplicabilă oricărei persoane vizate de dispozițiile secțiunii A mai sus menționate, în următoarele cazuri:

[...]

(5) Dacă împrejurările în urma cărora ea a fost recunoscută ca refugiat au încetat să existe, aceasta nu mai poate continua să refuze protecția țării a cărei cetățenie o are.

Cu toate acestea, având în vedere că dispozițiile din acest alineat nu se aplică oricărui refugiat vizat la paragraful (1) al secțiunii A din prezentul articol, care, pentru a refuza protecția țării a cărei cetățenie o are, poate invoca motive imperative privind persecuții anterioare.”

Reglementarea Uniunii

- 6 Articolul 6 alineatul (1) primul paragraf TUE prevede:

„Uniunea recunoaște drepturile, libertățile și principiile prevăzute în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene din 7 decembrie 2000, astfel cum a fost adaptată la 12 decembrie 2007, la Strasbourg, care are aceeași valoare juridică cu cea a tratatelor.”

- 7 Articolul 18 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) prevede:

„Dreptul de azil este garantat cu respectarea normelor prevăzute de [Convenția de la Geneva] și în conformitate cu Tratatul privind Uniunea Europeană și cu Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.”

8 Considerentele (2) și (3) ale directivei prevăd:

„(2) În cadrul reuniunii extraordinare de la Tampere din 15 și 16 octombrie 1999, Consiliul European a convenit să acționeze în sensul instituirii unui sistem european comun de azil, fondat pe punerea integrală și globală în aplicare a Convenției de la Geneva [...], și să garanteze că nicio persoană nu este trimisă într-un loc în care riscă să fie din nou persecutată, și anume să afirme principiul nereturnării.

(3) Convenția de la Geneva [...] constituie elementul cheie al sistemului juridic internațional de protecție a refugiaților.”

9 Considerentul (10) al directivei prevede:

„Prezenta directivă respectă drepturile fundamentale, precum și principiile recunoscute în special de [cartă]. Prezenta directivă urmărește în special garantarea deplinei respectări a demnității umane și a dreptului de azil ale solicitanților de azil și ale membrilor familiei care îi însoțesc.”

10 Considerentele (16) și (17) ale directivei au următorul cuprins:

„(16) Ar trebui stabilite standarde minime privind definirea și conținutul statutului de refugiat pentru a ajuta instanțele judecătorești naționale competente ale statelor membre să aplice Convenția de la Geneva.

- (17) Este necesară adoptarea unor criterii comune privind recunoașterea statutului de refugiat al solicitanților de azil în sensul articolului 1 din Convenția de la Geneva.”

11 Articolul 1 din directivă prevede:

„Prezenta directivă are ca obiect stabilirea unor standarde minime referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională, și referitoare la conținutul protecției acordate.”

12 Conform articolului 2 literele (a), (c)-(e) și (g) din directivă:

„(a) «protecție internațională» înseamnă statutul de refugiat și statutul conferit prin protecție subsidiară, definite la literele (d) și (f);

[...]

- (c) «refugiat» înseamnă orice resortisant al unei țări terțe care, ca urmare a unei temeri bine fondate de a fi persecutat din cauza rasei sale, a religiei, a naționalității, a opiniilor politice sau a apartenenței la un anumit grup social, se află în afara țării al cărei cetățean este și care nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să solicite protecția respectivei țări sau orice apatrid care, aflându-se din motivele menționate anterior în afara țării în care avea reședința obișnuită, nu poate sau,

din cauza acestei temeri, nu dorește să se întoarcă în respectiva țară și care nu intră în domeniul de aplicare al articolului 12;

(d) «statutul de refugiat» înseamnă recunoașterea, de către un stat membru, a calității de refugiat a oricărui resortisant al unei țări terțe sau a oricărui apatrid;

(e) «persoană care poate beneficia de protecție subsidiară» înseamnă orice resortisant al unei țări terțe [...] care nu poate fi considerat refugiat, dar în privința căruia există motive serioase și întemeiate de a crede că, în cazul în care ar fi trimis în țara sa de origine [...], ar fi supus unui risc real de a suferi vătămrile grave definite la articolul 15 [...] și nu poate sau, ca urmare a acestui risc, nu dorește protecția respectivei țări;

[...]

(g) «cerere de protecție internațională» înseamnă cererea de protecție prezentată unui stat membru de către un resortisant al unei țări terțe [...], care poate fi înțeleasă ca urmărind să obțină statutul de refugiat sau statutul conferit prin protecție subsidiară [...]"

¹³ Articolele 13 și 18 din directivă prevăd că statele membre acordă statutul de refugiat sau statutul conferit prin protecție subsidiară resortisanților din țări terțe care îndeplinesc condițiile prevăzute în capitolele II și III sau, respectiv, II și V din aceeași directivă.

- 14 Articolul 4 din directivă, cuprins în capitolul II din aceasta, intitulat „Evaluarea cererilor de protecție internațională”, definește condițiile de evaluare a faptelor și a circumstanțelor și prevede la alineatul (1):

„Statele membre pot considera că este obligația solicitantului să prezinte, de îndată ce este posibil, toate elementele necesare în sprijinul cererii sale de protecție internațională. Statele membre au obligația de a evalua, în cooperare cu solicitantul, elementele relevante ale cererii.”

- 15 Articolul 4 alineatul (3) din directivă precizează elementele de care trebuie ținut cont în vederea evaluării individuale a cererii de protecție.

- 16 Conform articolului 4 alineatul (4) din directivă, „[f]aptul că solicitantul a fost deja persecutat [...] sau a făcut deja obiectul amenințării directe a unei astfel de persecuții [...] reprezintă un indiciu serios al temerilor fondate ale solicitantului de a fi persecutat [...], cu excepția cazului în care există motive întemeiate de a crede că respectiva persecuție [...] nu se va mai repeta.”

- 17 Articolul 5 alineatul (1) din directivă, cuprins de asemenea în capitolul II din aceasta, adaugă că o temere fondată de a fi persecutat se poate baza pe apariția unor evenimente care s-au desfășurat după plecarea solicitantului din țara de origine.

- 18 Articolul 6 din directivă, cuprins în capitolul II menționat și intitulat „Agenții de persecuție sau vătămări grave”, prevede:

„Agenții de persecuție sau vătămări grave pot fi:

- (a) statul;
- (b) partidele sau organizațiile care controlează statul sau o parte importantă din teritoriul acestuia;
- (c) agenți neguvernamentali, în cazul în care se poate demonstra că agenții menționați la literele (a) și (b), inclusiv organizațiile internaționale, nu pot sau nu doresc să acorde o protecție împotriva persecuțiilor sau a vătămărilor grave în sensul articolului 7.”

¹⁹ Articolul 7 alineatele (1) și (2), cuprins în același capitol și intitulat „Agenții de protecție”, prevede:

„(1) Protecția poate fi acordată de:

- (a) stat sau
- (b) partide sau organizații, inclusiv organizații internaționale, care controlează statul sau o parte importantă din teritoriul acestuia.

(2) Protecția se acordă, în general, atunci când agenții menționați la alineatul (1) iau măsuri rezonabile pentru a împiedica persecuția sau vătămările grave, între altele,

atunci când dispun de un sistem juridic eficient care să permită descoperirea, urmărirea penală și sancționarea acțiunilor ce constituie o persecuție sau o vătămare gravă și atunci când solicitantul are acces la o astfel de protecție.”

- 20 Articolul 9 alineatele (1) și (2) din directivă, cuprins în capitolul III din aceasta și intitulat „Condiții pentru a fi considerat refugiat”, definește actele de persecuție. Alineatul (3) al acestuia impune existența unei legături între motivele de persecuție menționate la articolul 10 din directivă și respectivele acte de persecuție.
- 21 Articolul 10 alineatul (1) din directivă, cuprins de asemenea în capitolul III din aceasta și intitulat „Motivele persecuției”, stabilește elementele care trebuie luate în considerare pentru evaluarea fiecăruia din cele cinci motive ale persecuției.
- 22 Articolul 11 din directivă, cuprins în același capitol și intitulat „Încetarea”, prevede:

„(1) Orice resortisant al unei țări terțe [...] încetează să mai fie refugiat în cazul în care:

[...]

- (e) datorită faptului că circumstanțele în urma cărora a fost recunoscut ca refugiat au încetat să mai existe, nu mai poate continua să refuze solicitarea protecției țării al căruia cetățean este;

[...]

(2) În scopul punerii în aplicare a alineatului (1) liter[a] (e) [...], statele membre examinează dacă schimbarea circumstanțelor este semnificativă în mod suficient și nu este provizorie pentru ca temerea refugiatului de a fi persecutat să nu mai poată fi considerată fondată.”

- 23 Articolul 14 din directivă, intitulat „Revocarea, încetarea sau refuzul de reînnoire a statutului de refugiat”, și cuprins în capitolul IV din aceasta, intitulat la rândul său „Statutul de refugiat”, prevede:

„(1) În ceea ce privește cererile de protecție internațională depuse după intrarea în vigoare a prezentei directive, statele membre revocă statutul de refugiat acordat de o autoritate [competentă] unui resortisant al unei țări terțe [...], dispun încetarea sau refuză reînnoirea acestuia atunci când refugiatul a încetat să mai beneficieze de acest statut în temeiul articolului 11.

(2) Fără să aducă atingere obligației refugiatului, în temeiul articolului 4 alineatul (1), de a declara toate faptele relevante și de a furniza toate documentele justificative relevante de care dispune, statul membru care a acordat statutul de refugiat demonstrează, de la caz la caz, că respectiva persoană a încetat să mai fie sau nu a fost niciodată un refugiat în sensul alineatului (1) din prezentul articol.

[...]”

- ²⁴ Articolul 15 din directivă, intitulat „Vătămări grave” și cuprins în capitolul V din aceasta, intitulat la rândul său „Condiții care trebuie îndeplinite pentru a fi considerat persoană ce poate beneficia de protecție subsidiară”, prevede:

„Vătămările grave sunt:

- (a) pedeapsa cu moartea sau execuția; [sau]
- (b) tortura sau tratamentele sau pedepsele inumane sau degradante aplicate unui solicitant în țara de origine; [sau]
- (c) amenințările grave și individuale la adresa vieții sau a persoanei unui civil ca urmare a violenței generalizate în caz de conflict armat intern sau internațional.”

- ²⁵ Conform articolelor 38 și 39, directiva a intrat în vigoare la 20 octombrie 2004 și trebuia să fie transpusă până la 10 octombrie 2006.

Reglementarea națională

- ²⁶ Conform articolului 3 alineatul 1 din Legea privind procedura de azil (Asylverfahrensgesetz, denumită în continuare „AsylVfG”):

„Un străin este refugiat în sensul [Convenției de la Geneva] atunci când există amenințări la adresa sa în sensul articolului 60 alineatul 1 din Legea privind șederea străinilor [Aufenthaltsgesetz] în statul al cărui cetățean este [...]”

- ²⁷ Articolul 60 din Legea privind șederea străinilor, cuprins în capitoul consacrat încetării șederii și intitulat „Interdicție de returnare”, prevede la alineatul 1:

„În temeiul Convenției [de la Geneva], un străin nu poate fi returnat într-un stat în care viața sau libertatea acestuia sunt amenințate din cauza rasei sale, a religiei, a naționalității, a apartenenței la un anumit grup social sau a opiniilor politice. [...]”

- ²⁸ Articolul 73 alineatul 1 prima și a doua teză din AsylVfG, astfel cum a fost modificat prin Legea de transpunere a directivelor în materie de drept de ședere și de drept de azil (Gesetz zur Umsetzung aufenthalts- und asylrechtlicher Richtlinien der Europäischen Union) din 19 august 2007 (BGBl. 2007 I, p. 1970), prevede:

„Acordarea azilului și a statutului de refugiat vor fi supuse revocării fără întârziere atunci când condițiile în temeiul cărora au fost acordate au încetat să existe. Această prevedere se

aplică în special atunci când, întrucât circumstanțele în temeiul cărora dreptul de azil sau statutul de refugiat au fost acordate unui străin au încetat să existe, acesta nu mai poate continua să refuze să solicite protecția țării al cărei cetățean este [...]"

- 29 În temeiul aceluiași articol 73 alineatul 1 a treia teză din AsylVfG, acordarea dreptului de azil și a statutului de refugiat nu se revocă „atunci când străinul poate invoca motive imperative ce se referă la persecuții pe care le-a suportat în trecut, pentru a refuza solicitarea protecției țării al cărei cetățean este [...]”.

Acțiunile principale și întrebările preliminare

- 30 În cursul anilor 1999-2002, reclamanții din acțiunile principale au ajuns în Germania, unde au depus cereri de azil.
- 31 În susținerea cererilor lor, aceștia au invocat diferite motive de temere de a fi persecutați în Irak de regimul partidului Baas al lui Saddam Hussein.
- 32 Bundesamt le-a acordat statutul de refugiat în anul 2001 și în anul 2002.
- 33 În cursul anilor 2004 și 2005, ca urmare a evoluției situației în Irak, Bundesamt a inițiat proceduri de revocare a documentelor prin care s-a acordat statutul de refugiat, eliberate persoanelor interesate.

- 34 La finalizarea acestor proceduri, Bundesamt a revocat documentele respective prin deciziile adoptate între lunile ianuarie-august 2005.
- 35 Prin hotărârile pronunțate între lunile iulie-octombrie 2005, instanțele administrative competente au anulat deciziile de revocare. În esență, acestea s-au pronunțat în sensul că, ținând cont de situația extrem de instabilă din Irak, nu se putea concluziona existența unei schimbări fundamentale și durabile a situației care să justifice revocarea documentelor eliberate, prin care se acordă statutul de refugiat.
- 36 Ca urmare a apelurilor formulate de Republica Federală Germania, instanțele administrative superioare competente au anulat, prin hotărârile pronunțate în cursul lunilor martie și august 2006, hotărârile pronunțate în primă instanță și au respins acțiunile în anulare îndreptate împotriva deciziilor de revocare. Referindu-se la schimbarea fundamentală a situației în Irak, instanțele au considerat că reclamanții din acțiunile principale se bucurau la momentul respectiv de suficientă siguranță în raport cu persecuțiile suferite în timpul vechiului regim și că nu erau amenințați, cu o probabilitate semnificativă, de alte persecuții pentru alte motive.
- 37 Împotriva hotărârilor pronunțate în apel, reclamanții din acțiunile principale au formulat recursuri la Bundesverwaltungsgericht, având ca obiect menținerea hotărârilor pronunțate în primă instanță.
- 38 Această instanță consideră că încetarea statutului de refugiat are loc atunci când, pe de o parte, situația existentă în țara de origine a unui refugiat a suferit modificări semnificative și care nu sunt provizorii și că circumstanțele care justifică temerea sa de a fi persecutat, în urma cărora i-a fost recunoscut statutul de refugiat, au încetat să mai

existe și, pe de altă parte, atunci când persoana interesată nu are alte motive pentru a se teme să fie „persecutată” în sensul directivei.

- 39 În opinia instanței, formularea „protecția țării”, la care se face referire la articolul 11 alineatul (1) litera (e) din directivă, are același sens precum formularea „protecția respectivei țări”, utilizată la articolul 2 litera (c) din directivă, și se referă numai la protecția împotriva persecuțiilor.
- 40 Pericolele de natură generală nu intră nici în domeniul de aplicare al protecției acordate prin directiva menționată, nici al Convenției de la Geneva. Problema dacă un refugiat poate fi obligat să revină în țara de origine în cazul în care în acea țară există pericole de natură generală nu ar putea fi examinată în cadrul revocării statutului de refugiat în temeiul articolului 73 alineatul 1 din AsylVfG. Aceasta nu ar putea fi examinată decât ulterior, atunci când trebuie să se stabilească dacă persoana vizată trebuie trimisă în țara sa de origine.
- 41 Instanța de trimitere subliniază că, potrivit constatărilor efectuate în etapa procedurii de apel pe care este obligată să le respecte, reclamantii din acțiunile principale nu pot invoca efectele ce rezultă din acte de persecuție anterioare pentru a refuza să se întoarcă în Irak. Instanța deduce din aceasta că în fața sa nu pot fi invocate „motive imperative” ce se referă la persecuții anterioare, vizate la articolul 73 alineatul 1 a treia teză din AsylVfG, precum și la articolul 1 secțiunea C paragraful (5) a doua teză din Convenția de la Geneva.
- 42 Cu toate acestea, instanța de trimitere evidențiază că încetarea statutului de refugiat nu conduce în mod necesar la pierderea dreptului unei persoane de a avea reședința în Germania.

43 În aceste condiții, Bundesverwaltungsgericht a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții, în fiecare dintre acțiunile principale, următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolul 11 alineatul (1) litera (e) din [d]irectivă [...] trebuie interpretat în sensul că, independent de articolul 1 secțiunea C paragraful (5) a doua teză din Convenția [de la Geneva], statutul de refugiat al unei persoane încetează atunci când circumstanțele care au justificat temerea acesteia de a fi persecutată în sensul articolului 2 litera (c) din această directivă și în urma cărora a fost recunoscută ca refugiat au încetat să existe și atunci când această persoană nu are și alte motive pentru a se teme să fie persecutată în sensul articolului 2 litera (c)?

- 2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, încetarea statutului de refugiat în aplicarea articolului 11 alineatul (1) litera (e) din [d]irectivă [...] implică în plus că, în țara a cărei cetățenie o are refugiatul:
 - a) există un agent de protecție în sensul articolului 7 alineatul (1) din [d]irectivă și este suficient în această privință ca acordarea protecției să fie posibilă numai cu ajutorul unor trupe multinaționale;

 - b) refugiatul nu este amenințat cu o vătămare gravă în sensul articolului 15 din directivă care ar determina acordarea protecției subsidiare în temeiul articolului 18 din aceeași directivă și/sau

 - c) situația este stabilă pe planul securității, iar condițiile de viață generale garantează minimul vital?

3) În cazul în care circumstanțele anterioare, în urma cărora persoana interesată a fost recunoscută ca refugiat, au încetat, circumstanțele noi și diferite care ar justifica temerea de a fi persecutată:

a) trebuie apreciate în raport cu criteriul probabilității care se aplică deja la recunoașterea statutului de refugiat sau în raport cu alt criteriu,

b) trebuie apreciate luând în considerare simplificarea sarcinii probei prevăzută la articolul 4 alineatul (4) din directivă [...]?”

⁴⁴ Prin Ordonanța președintelui Curții din 25 iunie 2008, cauzele C-175/08-C-179/08 au fost conexe pentru buna desfășurare a procedurii scrise și orale, precum și în vederea pronunțării hotărârii. Prin Ordonanța președintelui Curții din 4 august 2008, cauza C-177/08 a fost ulterior disjunsă de aceste cauze și radiată din registrul Curții.

Cu privire la competența Curții

⁴⁵ În acțiunile principale, reclamantii au depus cererile de protecție internațională înainte de intrarea în vigoare a directivei, și anume înainte de 20 octombrie 2004.

⁴⁶ În cazul în care refugiatul a încetat să mai beneficieze de acest statut în temeiul articolului 11 din directivă, articolul 14 alineatul (1) din aceasta nu prevede revocarea statutului respectiv decât dacă cererea de protecție internațională a fost depusă după intrarea în vigoare a directivei menționate.

47 Întrucât cererile de protecție internațională au dat naștere întrebărilor adresate de instanța de trimitere, acestea nu intră *ratione temporis* în domeniul de aplicare al directivei.

48 Totuși, trebuie amintit că, dacă întrebările adresate de instanțele naționale au ca obiect interpretarea unei prevederi de drept comunitar, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe. Astfel, nu rezultă nici din textul articolelor 68 CE și 234 CE, nici din obiectul procedurii instituite prin această din urmă dispoziție că autorii Tratatului CE ar fi intenționat să excludă din competența Curții trimiterile preliminare privind o directivă în cazul particular în care dreptul național al unui stat membru face trimitere la conținutul dispozițiilor acestei directive pentru a determina normele aplicabile unei situații pur interne a acestui stat. Într-un astfel de caz, există un interes comunitar cert ca, pentru evitarea unor viitoare divergențe de interpretare, dispozițiile preluate din dreptul comunitar să primească o interpretare uniformă, oricare ar fi condițiile în care acestea urmează să fie aplicate (a se vedea Hotărârea din 16 martie 2006, Poseidon Chartering, C-3/04, Rec., p. I-2505, punctele 15 și 16, precum și jurisprudența citată).

49 În prezenta cauză, instanța de trimitere subliniază că Legea de transpunere a directivelor în materie de drept de ședere și de drept de azil, intrată în vigoare la 28 august 2007, și din care rezultă noua redactare a articolului 73 alineatul 1 din AsylVfG, a transpus articolele 11 și 14 din directivă fără a limita în timp aplicabilitatea acestor dispoziții, astfel încât dispozițiile naționale sunt aplicabile în privința unor cereri de protecție internațională introduse anterior intrării în vigoare a directivei.

50 În aceste condiții, trebuie să se răspundă la întrebările adresate.

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

- 51 Directiva a fost adoptată în special în temeiul articolului 63 primul paragraf punctul 1 litera (c) CE, care impune Consiliului Uniunii Europene să adopte măsuri privind dreptul de azil, în conformitate cu Convenția de la Geneva, precum și cu alte tratate incidente, în domeniul normelor minime privind condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe pentru a putea solicita statutul de refugiat.
- 52 Din considerentele (3), (16) și (17) ale directivei rezultă că Convenția de la Geneva constituie elementul-cheie al sistemului juridic internațional de protecție a refugiaților și că dispozițiile directivei privind condițiile de acordare a statutului de refugiat, precum și conținutul acestuia au fost adoptate pentru a ajuta autoritățile competente ale statelor membre să aplice această convenție întemeindu-se pe noțiuni și pe criterii comune.
- 53 În consecință, dispozițiile directivei trebuie interpretate în lumina structurii generale și a scopului acesteia, cu respectarea Convenției de la Geneva și a celorlalte tratate incidente menționate la articolul 63 primul paragraf punctul 1 CE.

- 54 Astfel cum decurge din considerentul (10) al directivei, această interpretare trebuie efectuată cu respectarea drepturile fundamentale, precum și a principiilor recunoscute în special de cartă.

Cu privire la prima întrebare

- 55 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 11 alineatul (1) litera (e) din directivă trebuie interpretat în sensul că statutul de refugiat al unei persoane încetează atunci când circumstanțele care au justificat temerea acesteia de a fi persecutată pentru unul dintre motivele menționate la articolul 2 litera (c) din directivă și în urma cărora a fost recunoscută ca refugiat au încetat să existe, iar această persoană nu are alte motive pentru a se teme să fie „persecutată” în sensul articolului 2 litera (c) din directivă.

- 56 În această privință, trebuie amintit că, potrivit articolului 2 litera (c) din directivă, refugiatul este în special un resortisant al unei țări terțe care se află în afara țării al cărei cetățean este „ca urmare a unei temeri bine fondate de a fi persecutat” din cauza rasei sale, a religiei, a naționalității, a opiniilor politice sau a apartenenței la un anumit grup social, și care nu poate sau, „din cauza acestei temeri”, nu dorește să solicite „protecția” respectivei țări.

- 57 Astfel, ca urmare a împrejurărilor existente în țara sa de origine, resortisantul în discuție trebuie să aibă temerea fondată de a fi persecutat pentru cel puțin unul dintre motivele enumerate în directivă și în Convenția de la Geneva.

- 58 Astfel, aceste împrejurări demonstrează că țara terță nu își protejează resortisantul împotriva unor acte de persecuție.
- 59 Acestea reprezintă cauza imposibilității persoanei interesate sau a refuzului justificat al acesteia de a solicita „protecția” țării sale de origine conform articolului 2 litera (c) din directivă, și anume în sensul capacității acestei țări de a preveni sau de a sancționa acte de persecuție.
- 60 În consecință, aceste acte sunt determinante pentru acordarea statutului de refugiat.
- 61 În temeiul articolului 4 alineatul (1) din directivă, în vederea acordării acestui statut, faptele și circumstanțele sunt evaluate în cooperare cu solicitantul.
- 62 Conform articolului 13 din directivă, statul membru acordă statutul de refugiat solicitantului dacă îndeplinește condițiile prevăzute în special la articolele 9 și 10 din directivă.
- 63 Articolul 9 din directivă definește elementele care permit să se considere anumite acte ca fiind o persecuție. În această privință, articolul 9 alineatul (1) prevede că faptele relevante trebuie să fie „suficient de grave” prin natura sau prin caracterul lor repetat pentru a constitui o „încălcare gravă a drepturilor fundamentale ale omului” sau să fie o acumulare de diverse măsuri care să fie „suficient de gravă” pentru a afecta un individ în mod comparabil cu o „încălcare gravă a drepturilor fundamentale ale omului”.

- ⁶⁴ Articolul 9 alineatul (3) din directivă adaugă că trebuie să existe o legătură între motivele de persecuție care sunt menționate la articolul 10 din directivă și actele de persecuție.
- ⁶⁵ Articolul 11 alineatul (1) litera (e) din directivă, precum și articolul 1 secțiunea C paragraful (5) din Convenția de la Geneva prevăd pierderea calității de refugiat atunci când circumstanțele în urma cărora fusese recunoscută această calitate au încetat să mai existe, și anume, cu alte cuvinte, când nu mai sunt îndeplinite condițiile de acordare a statutului de refugiat.
- ⁶⁶ Întrucât prevede că, din cauza faptului că circumstanțele respective „au încetat să mai existe”, resortisantul „nu mai poate continua să refuze solicitarea protecției țării al cărei cetățean este”, articolul stabilește chiar prin modul său de redactare o legătură de cauzalitate între schimbarea circumstanțelor și imposibilitatea persoanei interesate de a-și menține refuzul și, în consecință, de a păstra statutul de refugiat, temerea sa originară de a fi persecutat nemaifiind fondată.
- ⁶⁷ În măsura în care prevede că resortisantul „nu mai poate continua să refuze” solicitarea protecției țării al cărei cetățean este, acest articol implică faptul că „protecția” în discuție este aceeași precum cea care până la momentul respectiv era inexistentă, și anume protecția împotriva actelor de persecuție prevăzute de directivă.
- ⁶⁸ Astfel, circumstanțele care demonstrează incapacitatea sau, dimpotrivă, capacitatea țării de origine de a asigura protecția împotriva unor acte de persecuție constituie un element decisiv al aprecierii care determină acordarea sau, dacă este cazul, în mod simetric, încetarea statutului de refugiat.

69 În consecință, statutul de refugiat încetează atunci când resortisantul vizat nu mai este expus, în țara sa de origine, unor circumstanțe care demonstrează incapacitatea țării respective de a-i asigura protecția împotriva unor acte de persecuție la care ar fi supus pentru unul dintre cele cinci motive enumerate la articolul 2 litera (c) din directivă. O asemenea încetare implică astfel că schimbarea circumstanțelor a remediat cauzele care au determinat recunoașterea statutului de refugiat.

70 Pentru a ajunge la concluzia că temerea refugiatului de a fi persecutat nu mai este fondată, autoritățile competente trebuie să verifice, în lumina articolului 7 alineatul (2) din directivă, în raport cu situația personală a refugiatului, că agentul sau agenții de protecție din țara terță în discuție au luat măsuri rezonabile pentru a împiedica persecuția, că aceștia dispun astfel, printre altele, de un sistem juridic eficient care să permită descoperirea, urmărirea penală și sancționarea acțiunilor ce constituie o persecuție și că, în caz de încetare a statutului său de refugiat, resortisantul respectiv va avea acces la o astfel de protecție.

71 Această verificare determină autoritățile competente să aprecieze în special, pe de o parte, condițiile de funcționare ale instituțiilor, ale administrațiilor și ale forțelor de securitate și, pe de altă parte, condițiile de funcționare ale oricăror grupuri sau entități din țara terță care, prin acțiunea sau prin inacțiunea lor, se pot afla la originea unor acte de persecuție săvârșite asupra beneficiarului statutului de refugiat, în cazul întoarcerii în această țară. Conform articolului 4 alineatul (3) din directivă, privind evaluarea faptelor și a circumstanțelor, aceste autorități pot ține cont, în special, de actele cu putere de lege și de actele administrative ale țării de origine, precum și de modul lor de aplicare, și de măsura în care respectarea drepturilor fundamentale ale omului este garantată în țara respectivă.

- ⁷² Pe de altă parte, articolul 11 alineatul (2) din directivă prevede că schimbarea circumstanțelor constatată de autoritățile competente trebuie să fie „semnificativă în mod suficient și nu [trebuie să fie] provizorie”, pentru ca temerea refugiatului de a fi persecutat să nu mai poată fi considerată fondată.
- ⁷³ Schimbarea circumstanțelor „este semnificativă [...] și nu [trebuie să fie] provizorie” în sensul articolului 11 alineatul (2) din directivă, atunci când factorii pe care s-au întemeiat temerile refugiatului de a fi persecutat pot fi considerați eliminați în mod durabil. Aprecierea caracterului semnificativ și neprovizoriu al schimbării circumstanțelor implică astfel lipsa unor temeri fondate de a fi expus unor acte de persecuție care constituie încălcări grave ale drepturilor fundamentale ale omului, în sensul articolului 9 alineatul (1) din directivă.
- ⁷⁴ Trebuie precizat că agentul sau agenții de protecție care apreciază realitatea unei schimbări de circumstanțe în țara de origine sunt, conform articolului 7 alineatul (1) din directivă, fie statul însuși, fie partide sau organizații, inclusiv organizații internaționale, care controlează statul sau o parte importantă din teritoriul acestuia.
- ⁷⁵ Cu privire la acest din urmă punct, trebuie admis că articolul 7 alineatul (1) din directivă nu se opune ca protecția să poată fi garantată de organizații internaționale, inclusiv prin intermediul prezenței unei forțe multinaționale pe teritoriul țării terțe.

76 Având în vedere ansamblul considerațiilor de mai sus, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 11 alineatul (1) litera (e) din directivă trebuie interpretat în sensul că:

- statutul de refugiat al unei persoane încetează atunci când, având în vedere o schimbare de circumstanțe care este semnificativă și nu este provizorie, ce a avut loc în țara terță vizată, circumstanțele care au justificat temerea acesteia de a fi persecutată pentru unul dintre motivele menționate la articolul 2 litera (c) din directivă și în urma cărora a fost recunoscută ca refugiat au încetat să existe, iar această persoană nu are alte motive pentru a se teme să fie „persecutată” în sensul articolului 2 litera (c) din directivă;
- în vederea aprecierii unei schimbări de circumstanțe, autoritățile competente ale statului membru trebuie să verifice, în raport cu situația personală a refugiatului, dacă agentul sau agenții de protecție menționați la articolul 7 alineatul (1) din directivă au luat măsuri rezonabile pentru a împiedica persecuția, dacă aceștia dispun astfel, printre altele, de un sistem juridic eficient care să permită descoperirea, urmărirea penală și sancționarea acțiunilor ce constituie o persecuție și dacă, în caz de încetare a statutului său de refugiat, resortisantul respectiv va avea acces la o astfel de protecție;
- agenții de protecție menționați la articolul 7 alineatul (1) litera (b) din directivă pot cuprinde organizații internaționale care controlează statul sau o parte importantă din teritoriul acestuia, inclusiv prin intermediul prezenței unei forțe multinaționale pe acest teritoriu.

Cu privire la a doua întrebare

- 77 Ținând cont de răspunsul formulat la prima întrebare, precum și de precizările cuprinse la punctele 74 și 75 din prezenta hotărâre, nu trebuie să se răspundă la a doua întrebare.
- 78 Cu toate acestea, în ceea ce privește a doua întrebare litera b), trebuie subliniat în orice caz că, în cadrul conceptului de „protecție internațională”, directiva reglementează două sisteme distincte de protecție, și anume, pe de o parte, statutul de refugiat și, pe de altă parte, statutul conferit prin protecție subsidiară; astfel, articolul 2 litera (e) din directivă prevede că persoana care poate beneficia de protecție subsidiară este cea „care nu poate fi considerat[ă] refugiat”.
- 79 În consecință, cu excepția încălcării domeniilor respective ale celor două sisteme de protecție, încetarea primului nu poate fi condiționată de constatarea că nu sunt întrunite cerințele de aplicare ale celui de al doilea sistem.
- 80 În sistemul directivei, încetarea eventuală a statutului de refugiat are loc fără a aduce atingere dreptului persoanei vizate de a solicita acordarea statutului conferit prin protecție subsidiară, atunci când există toate elementele necesare, prevăzute la articolul 4 din directivă, pentru a stabili că sunt îndeplinite condițiile de natură să justifice o astfel de protecție, menționate la articolul 15 din directivă.

Cu privire la a treia întrebare

Observații introductive

- 81 A treia întrebare se referă la situația în care, în mod ipotetic, s-a constatat deja încetarea existenței circumstanțelor în temeiul cărora s-a acordat statutul de refugiat.
- 82 Aceasta se raportează la condițiile în care autoritățile competente verifică ulterior, în cazul în care este necesar, înainte de constatarea încetării acestui statut, dacă există alte circumstanțe care justifică faptul că persoana interesată poate avea temerea fondată de a fi persecutată.
- 83 În consecință, verificarea menționată implică o apreciere similară celei efectuate la momentul examinării unei cereri inițiale de acordare a statutului de refugiat.

Cu privire la a treia întrebare litera a)

- 84 Prin intermediul celei de a treia întrebări litera a), instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă, atunci când circumstanțele care au determinat acordarea statutului de refugiat au încetat să existe, iar autoritățile competente ale statului membru verifică faptul că nu există alte circumstanțe care justifică temerea persoanei vizate de a fi persecutată, fie pentru același motiv precum cel aflat inițial în discuție, fie pentru unul dintre celelalte motive menționate la articolul 2 litera (c) din directivă, criteriul probabilității ce are rol în aprecierea riscului care rezultă din aceste alte circumstanțe este același precum cel aplicat la momentul acordării statutului de refugiat.

85 În această privință, trebuie amintit că:

- acest criteriu al probabilității se aplică în vederea aprecierii importanței riscului de a fi supus în mod real la acte de persecuție într-un context determinat, astfel cum este stabilit în cadrul cooperării dintre statul membru și persoana interesată, la care se referă articolul 4 alineatul (1) și articolul 14 alineatul (2) din directivă;
- conform articolului 9 alineatul (1) din directivă, faptele relevante examinate trebuie să fie suficient de grave.

86 Trebuie admis că nivelul de dificultate identificat, în primul rând, pentru reunirea elementelor relevante în vederea aprecierii circumstanțelor poate, din punctul de vedere al realității faptelor, să fie mai mult sau mai puțin ridicat, după caz.

87 În această privință, persoana care, după ce a avut reședința mai mulți ani în calitate de refugiat în afara țării sale de origine, invocă alte circumstanțe pentru a justifica temerea de a fi persecutată, nu are în mod normal aceleași posibilități pentru a aprecia riscul la care ar fi expus în țara sa de origine în raport cu un solicitant care a părăsit recent țara sa de origine.

88 În schimb, nivelul de exigență care ar trebui să guverneze ulterior aprecierea elementelor reunite nu variază, atât în etapa examinării unei cereri având ca obiect acordarea statutului de refugiat, cât și în etapa examinării aspectului privind menținerea acestuia, atunci când, în urma constatării faptului că circumstanțele care au determinat acordarea statutului respectiv au încetat să existe, sunt evaluate alte circumstanțe care au putut da naștere unei temeri fondate privind acte de persecuție.

- 89 Astfel, în aceste două etape ale examinării, aprecierea se referă la aceeași problemă de a stabili dacă circumstanțele stabilite constituie sau nu constituie o amenințare de asemenea natură încât persoana vizată să se poată teme în mod întemeiat, în privința situației sale personale, de a fi supusă în mod real la acte de persecuție.
- 90 Această apreciere a importanței riscului trebuie, în toate cazurile, să fie realizată cu vigilență și cu prudență, din moment ce este vorba despre aspecte privind integritatea persoanei și libertățile individuale, aspecte care fac parte din valorile fundamentale ale Uniunii.
- 91 Se impune, așadar, să se răspundă la a treia întrebare litera a) în sensul că, atunci când circumstanțele care au determinat acordarea statutului de refugiat au încetat să existe, iar autoritățile competente ale statului membru verifică faptul că nu există alte circumstanțe care să justifice temerea persoanei vizate de a fi persecutată, fie pentru același motiv precum cel aflat inițial în discuție, fie pentru unul dintre celelalte motive menționate la articolul 2 litera (c) din directivă, criteriul probabilității ce are rol în aprecierea riscului care rezultă din aceste alte circumstanțe este același precum cel aplicat la momentul acordării statutului de refugiat.

Cu privire la a treia întrebare litera b)

- 92 Prin intermediul celei de a treia întrebări litera b), instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 4 alineatul (4) din directivă, în măsura în care oferă precizări privind amploarea, din punctul de vedere al forței probante, a unor acte sau amenințări anterioare de persecuție, își găsește aplicarea atunci când autoritățile competente intenționează să revoce statutul de refugiat în temeiul articolului 11 alineatul (1) litera (e) din directivă, iar persoana interesată, pentru a justifica persistența unei temeri fondate de persecuție, invocă circumstanțe diferite de cele în urma cărora a fost recunoscută ca refugiat.

- 93 În această privință, trebuie constatat că articolul 4 alineatul (4) din directivă este aplicabil atunci când autoritățile competente trebuie să stabilească dacă circumstanțele pe care le examinează justifică o temere fondată a solicitantului de a fi persecutat.
- 94 Această situație se întâlnește mai întâi și cu precădere în etapa examinării unei cereri inițiale de acordare a statutului de refugiat, atunci când solicitantul invocă acte sau amenințări anterioare de persecuție cu titlu de indicii ale temeiniciei temerii sale că persecuția respectivă se va repeta în cazul întoarcerii în țara de origine. Forța probantă acordată de articolul 4 alineatul (4) din directivă unor astfel de acte sau amenințări anterioare va fi luată în considerare de autoritățile competente sub condiția, ce rezultă din articolul 9 alineatul (3) din directivă, ca aceste acte și amenințări să prezinte o legătură cu motivul de persecuție invocat de solicitantul protecției.
- 95 În ipoteza vizată prin întrebarea adresată, aprecierea care trebuie efectuată de autoritățile competente privind existența unor circumstanțe diferite de cele în temeiul cărora a fost acordat statutul de refugiat este, astfel cum s-a arătat la punctul 83 din prezenta hotărâre, similară celei efectuate la momentul examinării unei cereri inițiale.
- 96 În consecință, în această ipoteză, articolul 4 alineatul (4) din directivă se poate aplica atunci când există acte sau amenințări anterioare de persecuție și acestea prezintă o legătură cu motivul de persecuție examinat în această etapă.
- 97 Astfel va putea fi cazul, în special, atunci când refugiatul invocă un motiv de persecuție diferit de cel reținut la momentul acordării statutului de refugiat și când:

— anterior cererii sale inițiale de protecție internațională, acesta a fost supus unor acte sau unor amenințări de persecuție exercitate pentru acest alt motiv, dar nu le-a invocat la momentul respectiv;

- acesta a fost supus unor acte sau unor amenințări de persecuție pentru motivul menționat după plecarea sa din țara de origine și când aceste acte sau amenințări își au originea în plecarea sa.

⁹⁸ În schimb, în cazul în care refugiatul, care invocă același motiv de persecuție precum cel reținut la momentul acordării statutului de refugiat, susține în fața autorităților competente că încetarea faptelor care au condus la acordarea statutului a fost urmată de producerea altor fapte care determină o temere de persecuție pentru același motiv, aprecierea care trebuie efectuată nu intră în mod normal în domeniul de aplicare al articolului 4 alineatul (4) din directivă, ci al articolului 11 alineatul (2) din aceasta.

⁹⁹ Astfel, autoritățile competente trebuie să aprecieze în cadrul acestei dispoziții dacă schimbarea circumstanțelor invocată, care constă, de exemplu, în dispariția unui agent de persecuție, urmată de apariția altui agent de persecuție, este semnificativă în mod suficient pentru ca temerea refugiatului de a fi persecutat să nu mai poată fi considerată fondată.

¹⁰⁰ Trebuie, așadar, să se răspundă la a treia întrebare litera b) în sensul că:

- articolul 4 alineatul (4) din directivă, în măsura în care oferă precizări privind amploarea, din punctul de vedere al forței probante, a unor acte sau amenințări anterioare de persecuție, își poate găsi aplicarea atunci când autoritățile competente intenționează să revoce statutul de refugiat în temeiul articolului 11 alineatul (1) litera (e) din directivă, iar persoana interesată, pentru a justifica persistența unei temeri fondate de persecuție, invocă circumstanțe diferite de cele în urma cărora a fost recunoscută ca refugiat;

- totuși, această situație nu se regăsește în mod normal decât atunci când motivul de persecuție este diferit de cel reținut la momentul acordării statutului de refugiat și atunci când există acte sau amenințări anterioare de persecuție care prezintă o legătură cu motivul de persecuție examinat în această etapă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- ¹⁰¹ Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

- 1) **Articolul 11 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2004/83/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind standardele minime referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională și referitoare la conținutul protecției acordate trebuie interpretat în sensul că:**

- **statutul de refugiat al unei persoane încetează atunci când, având în vedere o schimbare de circumstanțe care este semnificativă și nu este provizorie, ce a avut loc în țara terță vizată, circumstanțele care au**

justificat temerea acesteia de a fi persecutată pentru unul dintre motivele menționate la articolul 2 litera (c) din Directiva 2004/83 și în urma cărora a fost recunoscută ca refugiat au încetat să existe, iar această persoană nu are alte motive pentru a se teme să fie „persecutată” în sensul articolului 2 litera (c) din Directiva 2004/83;

- în vederea aprecierii unei schimbări de circumstanțe, autoritățile competente ale statului membru trebuie să verifice, în raport cu situația personală a refugiatului, dacă agentul sau agenții de protecție menționați la articolul 7 alineatul (1) din Directiva 2004/83 au luat măsuri rezonabile pentru a împiedica persecuția, dacă aceștia dispun astfel, printre altele, de un sistem juridic eficient care să permită descoperirea, urmărirea penală și sancționarea acțiunilor ce constituie o persecuție și dacă, în caz de încetare a statutului său de refugiat, resortisantul respectiv va avea acces la o astfel de protecție;

- agenții de protecție menționați la articolul 7 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2004/83 pot cuprinde organizații internaționale care controlează statul sau o parte importantă din teritoriul acestuia, inclusiv prin intermediul prezenței unei forțe multinaționale pe acest teritoriu.

- 2) Atunci când circumstanțele care au determinat acordarea statutului de refugiat au încetat să existe, iar autoritățile competente ale statului membru verifică faptul că nu există alte circumstanțe care să justifice temerea persoanei vizate de a fi persecutată, fie pentru același motiv precum cel aflat inițial

în discuție, fie pentru unul dintre celelalte motive menționate la articolul 2 litera (c) din Directiva 2004/83, criteriul probabilității ce are rol în aprecierea riscului care rezultă din aceste alte circumstanțe este același precum cel aplicat la momentul acordării statutului de refugiat.

- 3) Articolul 4 alineatul (4) din Directiva 2004/83, în măsura în care oferă precizări privind amploarea, din punctul de vedere al forței probante, a unor acte sau amenințări anterioare de persecuție, își poate găsi aplicarea atunci când autoritățile competente intenționează să revoce statutul de refugiat în temeiul articolului 11 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2004/83, iar persoana interesată, pentru a justifica persistența unei temeri fondate de persecuție, invocă circumstanțe diferite de cele în urma cărora a fost recunoscută ca refugiat. Totuși, această situație nu se regăsește în mod normal decât atunci când motivul de persecuție este diferit de cel reținut la momentul acordării statutului de refugiat și atunci când există acte sau amenințări anterioare de persecuție care prezintă o legătură cu motivul de persecuție examinat în această etapă.**

Semnături